

Túl az Éperencián

Induljunk tovább a színek jelentésének kutatásában! Az elmúlt alkalommal az ősi kultúrákat, az egyiptomi és a görög kultúrát vizsgáltuk, most ismerkedjünk meg a római és a héber vallás, valamint a keresztény egyház színjelképeivel! Majd a középkori címereket is megvizsgálva jussunk el a reneszánszig!

A római kultúra felvirágzásakor véget ért az ókori kultúra s megszületett a középkor. Tudományos és művészi gondolkodását összefoglalóan úgy jellemezhetjük, hogy lényegileg a görög kultúra klasszikus szemlélete hatotta át minden vonatkozásban, másrészt a kialakuló korai kereszténység a keleti és pogány miszticizmussal, a héber hagyományokkal ötvöződve egy sajátos kor gondolkodásának kezdetét jelentette. Érdekes például megemlíteni, hogy a szentek dicsőfénye már Egyiptomban használatos volt, de nem a szentség, hanem az erő kifejezőjeként. A Napot tisztelték glóriáival, ugyanakkor az istenség-háromság felfogásához vezetett (hajnal, dél, alkonyat), és a három életállapotot is megszemélyesítette (serdülés, érettség, aggkor). A kereszténységben az istenséget háromszöggel jelölik. E szentháromságot a korai kereszténységben

kékkel (Atya), sárgával (Fiú), vörössel (Szentlélek) fejezték ki.

Összehasonlításlal lássuk a héber, a keresztény és középkori heraldika (címer-tan) színjelképeit!

A HÉBER VALLÁS SZÍNJELEKÉPEI

SZÍN	SZÍNJELEKÉPEK JELENTÉSEK
FEHÉR	az Istenség, tisztaság, öröm, győzelem
VÖRÖS	a szeretet, szentség, érzéki-ség, tűz, üdv, bosszúálló isten színe
KÉK	dicsőség, Isten trónjának, szent edények takarójának színe
SÁRGA-ARANY	a föld, a szépség, a Nap színe
NARANCS	a Dicsőség színe
BÍBOR	a ragyogás színe
ZÖLD	a víz, a győzelem színe

A KERESZTÉNY EGYHÁZ SZÍNJELKÉPEI

SZÍN FEHÉR	SZÍNJELKÉPEK JELENTÉSEK
VÖRÖS	az ártatlanság, tisztaság, halandóság színe, az isteni fény, tökéletesség, győzelem, büntetlenség színe
KÉK	a Szentlélek, felebaráti szeretet, mártíromság, Krisztus vére, emberáldozat, örökmécses színe, melegség, mennyei ragyogás színe
SÁRGA- ARANY	az Atyaisten, isteni dolgok iránti szeretet, bizonyosság, kegyesség, Szűz Mária, béke, tisztaság, keresztény büszkeség, igazság, hűség színe
BÍBOR	a Fiúisten, erő, dicsőség, hitvallók, glória, menny kapujának színe
ZÖLD	az áldozat, állhatatosság, bűnbánat, főpapi méltóság, előkelőség színe
FEKETE	a hit, remény, halhatatlanság, feltámadás, a Paradicsom színe
SZÜRKE	a halál, hallgatás, gyász, szomorúság színe
	a feltámadás színe, mint a teremtő isteni tényének, az érzékinék és a halál homályának keveréke

A **középkor** színjelképrendszerét legzetesen tükrözi a heraldika, azaz a címertan is. A címertan a XII. században alakult ki Európában, először Németországban, majd átterjedt Franciaországba és Angliába. A színeket a heraldikán, a címeren tinktúrának is nevezték.

A KÖZÉPKORI HERALDIKA SZÍNJELKÉPEI

SZÍN	SZÍNJELKÉPEK JELENTÉSEK
SÁRGA – ARANY	becsület, királyhűség
EZÜST	hit, tisztaság
VÖRÖS	bátorság, buzgóság
KÉK	kegyesség, bizonyosság
ZÖLD	ifjúság, reménység
FEKETE	fájdalom, bűntudat
BÍBOR- VÖRÖS	királyság, rang
NARANCS	erő, kitarás
VÖRÖSES BÍBOR	sztentség

Sokféle jelentés tapadt az elmúlt évezredek, évszázadok alatt színeinkhez.

A színek nagyon fontosak az ember, de általában az élők világában.

A fekete-fehér kettőse a két végletet, a végletes különbséget erősíti. Amikor ezek mellett megjelenik egy-két telített, erős szín például egy ember környezetében, öltözékén, akkor tudjuk, hogy annak a lelke, érzésvilága árnyalt, sokoldalú. Ha pedig a világos és sötét színek fokozatai is feltűnnek körülötte, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy finom átmenetekkel tudja kifejezni magát.

Meséinkben is számtalan szín van megnevezve: arany-, ezüst-, rézerdő, fekete kocsis, vörös lovas, fehér ló...

A színek megfejtésében segítségünkre lehetnek a már eddig feltárt, a régiségben használt jelentések.

Ezek után foglaljuk össze, hogy a négy fő elem milyen módon jelenhet meg a különböző kultúrákban és gondolatrendszerekben!

A négy fő ELEM és a SZÍNEK/JELENTÉSEK társításai

	püthagoraszai társítás	Magyar népművészet	Kereszténység	Bizánci esztétika
fehér	levegőlélek	megtisztulás, ártatlanság	Atya, Isteni fény, tökéletesség, tisztaság, büntetlenség,	fényhordozó, lelki egyszerűség, örökkévaló csend, romlatlanság, isteni fény,
zöld	föld	sarjadó vetés, életkezdet, újjászületés, remény,	tavasz, feltámadás, halhatatlanság, remény, Paradicsom	virágzás, ifjúság, végtelenen anyagi, közel áll az emberhez
kék	víz	végtelenség ég, szentség	Fiú ég, víz tisztaság igazság hűség Mária köpenye	felfoghatatlan titok, ég, legkevésbé anyagi, lelki ígézet transzcendens világ
piros	tűz	vér szerelem élet tűz egészség	Szentlélek, Krisztus vértanúsága hatalom tűz mennyei ragyogás melegség vér	lángolás tűz isteni energiák életadó meleg vér Jézus vére

Ma eddig jutottunk vizsgálódásainkban. S miért nem vizsgálódunk a többi kor színtartalmaiban? A reneszánsztól a természet pontos és tudományos megfigyelésére törekedtek, azt tartották kihívásnak, ha minden olyan, mint a látható világban. A színeket is a maguk konkrét megnyilvánulásában kezelték.

Legközelebb a magyar népmesékben előforduló színeknek járunk utána.

Tartsatok velem akkor is!

Láposi Terka